

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Papieren vergroening? De aandacht voor milieu binnen ontwikkelingssamenwerking

Loo, M. van het

Citation

Loo, M. van het. (1994). Papieren vergroening?: De aandacht voor milieu binnen ontwikkelingssamenwerking. *Bestuurskundige Berichten*, 9(3), 6. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233805>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233805>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Papieren vergroening? De aandacht voor milieu binnen ontwikkelingssamenwerking

De laatste jaren is er sprake van intensivering en verbreding van de aandacht voor milieu binnen ontwikkelingssamenwerking. Het is zelfs naast armoedebestrijding en vrouwen één van de drie belangrijkste thema's binnen ontwikkelingssamenwerking geworden. In dit artikel staat de vraag centraal of milieu daadwerkelijk meer aandacht krijgt binnen ontwikkelingsprojecten of dat er sprake is van papieren vergroening (= aandacht voor het milieu bestaat alleen op papier en niet in de praktijk) en wat daaraan gedaan kan worden.

Mirjam van het Loo

Uitgangspunten van milieubeleid

Het belangrijkste uitgangspunt van milieubeleid bij ontwikkelingsprojecten is duurzame ontwikkeling. Er wordt hierbij gestreefd naar het instandhouden van geproduceerd en natuurlijk kapitaal afzonderlijk. Een ander uitgangspunt is het beperken van de negatieve, ecologische effecten van hulp. Zo mogelijk poogt men te komen tot positieve interventies op milieu- en natuurgebied. Een laatste uitgangspunt is institutionele versterking in ontwikkelingslanden. Nederland probeert de rol van bevolking, bedrijfsleven, particuliere organisaties en overheden bij milieubeleid te vergroten door enerzijds het bewustzijn op het gebied van milieubeheer te vergroten en anderzijds de kennis en de bestuurlijke capaciteit op te bouwen die voor het voeren van een milieubeleid noodzakelijk zijn.

Groene projecthulp

Groene projecthulp is projecthulp waarbij rekening wordt gehouden met de gevolgen voor het milieu. Eerst vindt een beschrijving en analyse van de milieuprobleemsituatie in de projectomgeving plaats. Naar aanleiding van deze analyse worden dan oplossingen gezocht voor de milieuproblemen. Daarna worden de oplossingen beoordeeld op hun gevolgen voor milieu, vrouwen en armoedebestrijding. Tenslotte vindt bij een positieve beoordeling uitvoering van het project plaats.

Uit een onderzoek van de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking Te Velde blijkt dat alle onderzochte pro-

jecten redelijk aan de in het milieubeleid gestelde eisen voldoen. Dat wil echter niet zeggen, dat ze ook daadwerkelijk duurzame ontwikkeling bevorderen. Er zijn namelijk de volgende problemen met de huidige ontwikkelingsprojecten geconstateerd: 1) verontachtzaming van relaties tussen project en projectomgeving, 2) sommige projecten richten zich te weinig op de achterliggende oorzaken van milieuproblemen, 3) projecten houden onvoldoende rekening met de marktvoorwaarden en 4) er vindt geen geïntegreerde analyse van de milieuproblematiek plaats; het milieu blijft ondergeschikt aan de overige beleidsuitgangspunten.

De reikwijdte van projecten is echter te beperkt om alle milieuproblemen op te lossen.

Gesteld kan dus worden dat de schijnbaar toegenomen aandacht voor het milieu in projecten van DGIS (Directoraat Generaal Internationale Samenwerking) voornamelijk een vorm van papieren vergroening is.

Aanbevelingen

Er moeten en kunnen nog aanzienlijke verbeteringen in projecten plaatsvinden. Enkele van de vele aanbevelingen die hiertoe gedaan kunnen worden zijn:

- meer tijd en geld uittrekken voor analyse in termen van duurzame

ontwikkeling

- betere afstemming van projecten op cruciale milieuvraagstukken
- onderlinge afstemming van projecten
- beter verwerken van culturele aspecten en sociale verhoudingen
- beter rekening houden met marktvoorwaarden
- flexibiliteit in het bijstellen van projecten en
- betrokkenheid van milieugebruikers vergroten.

Conclusie

Met behulp van deze aanbevelingen kunnen er wellicht milieuverbetereingen op lokaal niveau plaatsvinden. De reikwijdte van projecten is echter te beperkt om alle milieuproblemen op te lossen. Veel problemen spelen zich namelijk af op een hoger schaalniveau. Door middel van betere integratie van het milieubeleid in projecten én samenhang tussen projecten kunnen we in ieder geval een stapje in de goede richting zetten. De samenhang tussen armoedebestrijding, economische groei en milieubeheer alsmede ruimtelijke interdependenties vragen om een internationale aanpak van milieuproblemen. Internationale wetgeving is daarbij essentieel. Implementatie van overeengekomen maatregelen moet kunnen worden afgedwongen. Maar een internationaal milieubeleid gericht op duurzame ontwikkeling is er niet van de ene op de andere dag. En intussen kan er wel degelijk iets bereikt worden met kleinschalige projecten.

Bart Kollen

Een beter milieu begint bij jezelf....

Verder is er samen met de start van deze campagne een grote hoeveelheid maatregelen genomen die de campagne moeten ondersteunen. Wat voor effecten hebben deze maatregelen en de campagne tot nu toe voor het milieu gehad?

Het antwoord op deze vraag is vanuit twee verschillende gezichtspunten te beschouwen. Met dezelfde achtergrond informatie blijkt het heel goed mogelijk tot totaal verschillende waarderingsen te kunnen komen van de effecten van het milieubeleid. In het eerste stuk worden de effecten positief uitgelegd, in het tweede stuk negatief.

Cijfers geven aan dat we op de goede weg zijn.

Cijfers geven aan dat we op de goede weg zijn. Het gebruik van het openbaar vervoer is met maar liefst dertig procent toegenomen; het aantal kilometers file in Nederland is met een kwart afgenomen; het aantal gezinnen met een tweede auto stijgt nog steeds, maar de toename is minder dan voorgaande jaren. Gebleken is dat het aantal werkende jongeren (tot dertig jaar) dat een ov-kaart bezit is toegenomen. Dit laatste mag overigens niet alleen worden toegeschreven aan de milieucampagnes, maar kan ook het effect zijn van de invoering van de ov-studentenkaart.

De uitstoot van schadelijke gassen (die het broeikas effect veroorzaken) neemt nog steeds toe, maar minder snel dan voorheen en er worden door steeds meer bedrijven maatregelen genomen om de uitstoot van schadelijke gassen te beperken. Daarnaast neemt het energiegebruik van bedrijven, huishoudens en fabrieken af.

Wat de huishoudens betreft kan worden vermeld dat de afvalberg nu al met tien miljoen ton (18%) is afgenomen. Bijna zestig procent van de Neder-

In oktober 1990 is een milieucampagne van de overheid begonnen onder het motto: "een beter milieu begint bij jezelf". De campagne heeft tot doel het relatief milieuvriendelijke gedrag in de maatschappij te veranderen in milieuvriendelijker gedrag.

landse bevolking scheidt papier, glas, chemisch afval enz. van de rest van het afval.

Deze resultaten geven aan dat we op de goede weg zijn. Volgens deskundigen kunnen er echter nog veel meer resultaten worden behaald. Dit vereist van de maatschappij echter nog meer milieuvriendelijk gedrag.

Cijfers geven aan dat we nog steeds niet op de goede weg zijn.

Met de resultaten die nu al zijn bereikt is er reden tot optimisme. Als we het patroon waarin we ons zijn gaan gedragen zo voortzetten, is de kans groot dat we de huidige milieuproblemen het hoofd kunnen bieden.

Cijfers geven aan dat we nog steeds niet op de goede weg zijn. Het gebruik van het openbaar vervoer is maar met liefst dertig procent toegenomen, maar dit is vooral toe te schrijven aan de invoering van de ov-studentenkaart; het aantal kilometers file in Nederland is dan wel afgenomen, echter niet door een verminderd auto gebruik maar door een verbeterde infrastructuur; het aantal gezinnen met een tweede auto stijgt nog steeds terwijl het beleid er juist op gericht is om dit aantal te laten afnemen. Tevens is gebleken dat het aantal jongeren (tot dertig jaar) dat een ov-kaart bezit is toegenomen. Dit laatste mag zoals eerder vermeld niet aan het milieubeleid worden toegerekend, maar is ook weer een effect van de invoering van de ov-studentenkaart.

De uitstoot van schadelijke gassen (die het broeikas effect veroorzaken) neemt

nog steeds toe terwijl er allerlei voornemens waren die toename te stabiliseren of af te doen laten nemen. De toename van uitstoot onstaat onder andere door het nog altijd toenemende energieverbruik van bedrijven, huishoudens en fabrieken.

Wat de huishoudens betreft kan worden vermeld dat de afvalberg nu nog maar met tien miljoen ton (18%) is afgenomen terwijl dit gezien de ernst van het probleem veel meer had moeten zijn. Nog maar vijftig procent van de Nederlandse bevolking scheidt papier, glas, chemisch afval, enz. van de rest van het afval.

Deze resultaten geven aan dat we met zijn allen nog steeds te weinig doen aan het tegengaan van de milieuvervuiling. Volgens deskundigen kunnen we, als we het patroon waarin we ons gedragen zo voortzetten, de huidige milieuproblemen nooit meer te boven komen.

Met de verschillende argumentaties wordt geprobeerd duidelijk te maken dat de waardering van beleidseffecten grotendeels afhankelijk is van de argumentatie die er aan is verbonden. Dezelfde beleidsrelevante informatie kunnen de voeding vormen voor heel verschillende meningen. Het is dus maar de vraag hoeveel waarde er mag worden gehecht aan alle personen die de effecten van beleid beschrijven. Misschien een aardige relativering van veel uitspraken die mensen denken te kunnen doen over overheidsbeleid waar ze het fijne absoluut niet van weten....

noot: de argumentaties zijn een bewerking van een artikel geschreven door Pieter le Clercq, student communicatiewetenschappen uit Rotterdam